СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 149. Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 27 червня, 1934. — VOL. XLII. No. 149. Jersey City, N. J., Wednesday, June 27, 1934. THREE CENTS.

ЗМІНЯТЬ СПОСІБ ДОПОМОГИ БЕЗРОБІТНИМ

ШІСНАЦЯТЬ МІЛІОНІВ ЛЮДЕЙ ОДЕРЖУЮТЬ ДОПОМОГУ ВІД ДЕРЖАВИ.

ВАШИНГТОН. — Адміністратор допомоги безробітним, Гопкінс, заявив, що спосіб допомоги безробітним має бути змінений у напрямі більшої постійности. Тепер 16,000,000 осіб одержують допомогу від держави й годі сподіватися, що вони скоро зможуть обійтися без допомоги. Адміністратор уважає неправильним те, що ці люди знаходяться на утриманню держави. Допомогу їм треба давати в той спосіб, що вони будуть заробляти собі на життя роблячи пожиточну працю.

Гопкінс уважає, що вже настав час запровадити в Злучених Державах британську систему асекурації робітництва на випадок безробіття. Асиґновані конґресом три міліярди долярів на допомогу перебудови старих і збудування нових домів, на думку адміністратора, дадуть працю трьом міліонам робітників, які тепер одержують допомогу від держави.

ПОЛІЦІЯ ПЕРЕВЕЛА РЕВІЗІЇ В ЮНІЯХ.

НЮ ЙОРК. — З наказу федерального прокуратора поліція перевела одночасну ревізію в убікаціях трох філій юнії кіно-операторів. Притім поліція забрала до прокураторського офісу книжки та інше діловодство юній, а також доручила ріжним лідерам льокалів та співробітників у тих льокалях візвання прокуратора, щоби вони в нього явилися.

Такі візвання доручено 30 особам. Своє поступовання прокуратор пояснює бажанням припинити повінь насильств та непорядків, які все збільшуються в звязку зі страйком кіно-операторів у бруклинських театрах.

ЗАМКНУЛИ ФАБРИКУ.

НОКСВІЛ (Тенн.) — Гаримановська фабрика виробу панчіх припин[illegible] працю. Адміністрація пояснює замкнення фабрики тим, що з наказу адміністратора „Найри", ґенерала Джансона, від фабрики відібрано право маркувати свої вироби знаком „синього орла", бо ця фабрика не виконала, на думку адміністратора, приписів кодексу.

Фабрика домагалася привернення їй цього права до полудня 25 червня, але адміністрація „Найри" не звернула уваги на домагання фабрики. 653 робітників лишилися тепер без роботи в місті, що має лише цю одну фабрику.

ЗДОБУВ РЕКОРД.

СОМЕРСЕТ ГІЛС (Н. Дж). — Ричард Дю Понт пролетів на безмоторовому літаку з Елмайри, Н. Й., до Сомерсет. Таким чином він без осідання пролетів 155 миль, підносячись у повітря до 3,000 стіп над горами Алеґені.

Попередній рекорд здобув був у 1931 році німецький летун Ґренгоф, що пролетів 136 миль.

СПРАВА З ПАНЕЮ ТОФЕРСОН ЗАПЛУТУЄТЬСЯ. БІЛЬШЕ.

БОСТОН.—Служниця одної крамниці, де приймають до чищення жіноче убрання, п. Гол, заявила, що вона з фотоґрафії пізнала нюйорську адвокатку, п. Тоферсон, якої слідів тепер шукають по цілому світі, підозріваючи, що її вбив Подержай. Гол каже, що Тоферсон, лишаючи до чищення своє убрання, подала своє назвище „Тодержон".

Поліція й сестра пані Тоферсон не вірять, щоб до дійсно була Тоферсон. Але близька приятелька пані Тоферсон, письменниця Ларсон, яка мешкає в Ню Йорку, каже, що її кликано телефоном з одного невеликого міста біля Бостону. Ларсон уважає, що Тоферсон жиє там, зневірившись у своїй любови до Подержая. Тимчасом нюйорська поліція старається виготовити папери, на підставі яких можна буде з Відня привезти до Злучених Держав Подержая, що тепер сидить там в арешті.

ЗНОВУ СТРАЙК У МІЛВОКІ.

МІЛВОКІ. — Юнія електричних робітників поставила свої домагання й заявила, що коли вони не будуть виконані негайно, то вона проголосить страйк у Мілвокі. Електричні компанії готуються до страйку й роблять заходи, щоби страйк не припинив трамваєвого руху в місті та щоби не припинив вироблення електрики для населення.

Всі вікна трамваєвих ваґонів обтягнено дротами, щоби знову їх не повибивали страйкарі, як це сталося підчас останнього страйку. Поліція приготовилася до боротьби зі страйкарами, якщо вони знову почнуть робити заворушення.

АРЕШТОВАНІ ЗА ПІДПАЛ.

ШІКАҐО.—Поліція арештувала 15 осіб, підозрілих у підпалі в пятницю „Ню Метрополитен Прес". Асекураційні компанії вже виплатили 1,000,000 долярів асекурації за шкоду, що заподіяла пожежа.

Поліція каже, що кілька з арештованих уже призналися до вини, а тому поліції пощастило викрити цілу орґанізацію підпалячів.

ЯПОНСЬКІ ТОВАРИ В ПОЛЬЩІ.

На польському ринку появляються щораз частіше ріжні товари японської продукції. В останніх днях наспів до Варшави транспорт японських хемікалій і косметичних виробів. В аптиках продають японські пасти проти насікомих виробу фабрик з Иокагами. Японські товари дешевші від місцевих.

ДВОЛИЧНА ГРА СССР.

Ґенеральний прокуратор СССР видав розпорядок з забороною притягати до судової відповідальности інжинірів за їх фахову діяльність без згоди їх начальників. Слідство буде вести суд, а не ҐПУ, як це було дотепер. Розпорядок оголошено тому, що ҐПУ переслідувало інжинірів, головно на провінції. Розпорядок є одним з етапів повної ліквідації ҐПУ.

КАТАСТРОФА З МОСТОМ.

У звязку з заваленням мосту на Бистриці під Станиславовом повідомляють, що на мості крім моторового вальця, що втовкає дороги, і реквізитового воза знаходилися дві сільські фіри з опаловим деревом. На одній фірі їхав селянин Іван Стасинець з Павелча з жінкою, а на другій Максим Гринкевич з Пасічної. Крім того йшла ще пішки одна жінка. Все те впало разом з мостом з висоти 26 метрів до ріки. Люди потовклися, найбільше жінка Стасинця, яка вмерла незабаром у шпиталі. Гринкевичеви зломило ногу. Машиніст вальця Ґуравський та його помічник Бучак потовклися лекше і вже вийшли зі шпиталю. Ведеться слідство, що має викрити причину катастрофи. Коловий рух між Станиславовом і Галичем дальше перерваний, а для пішої комунікації вибудовано тимчасову кладку.

ЖАХЛИВИЙ ЗЛОЧИН ДЕҐЕНЕРАТА.

До загального шпиталю у Львові привезли цими днями зі Ставчан коло Львова 12-літню Марусю Денис, доньку бідного зарібника зі згаданого села, попечену важко по цілому тілі. Дівчина жила ще кільканацять годин і закінчила життя серед страшних мук. Батьки нещасної дівчини зізнали, що підчас їхньої неприсутности якийсь невідомий деґенерат знасилував бідну дівчину, а опісля облив її нафтою і підпалив.

ЩАСЛИВЕЦЬ.

У 1875 р. померла у вязниці Евро, у Франції, засуджена на кількалітню тюрму, Марія Лехопіє, яка кілька днів перед смертю привела на світ дитину. Хлопець, якого взяли до захисту, виріс і став волокитою. В 1904 р. помер батько сина, що прийшов на світ у вязниці, і залишив велике майно. Окремий повновласник шукав довгі літа спадкоємця, але даремно. Щойно цими днями поліція арештувала якогось волокиту, що спав у придорожньому рові. На поліції, куди його привели, волокита довідався, що його шукає вже поліція довший час, та що на нього вже багато років жде спадок, котрого вартість виносить більше як 1 міліон франків.

АКАДЕМІЯ В ЧЕСТЬ І. ГОРБАЧЕВСЬКОГО В ЧЕНІВЦЯХ.

Дня 15. травня влаштували українські лікарі в салі Буковинського Кобзаря академію з нагоди 80-літнього ювилею великого українського вченого, академ. Івана Горбачевського. Перед битком набитою салею виголосив відчит бувший ученик ювилята, д-р Евген Кобринський. У питомий собі симпатичний спосіб референт представив академіка д-ра І. Горбачевського як велику силу в загально медичному світі, перечислюючи всі його досліди в ділянці хемії та праці на тому полі. Переплітаючи свій відчит спогадами, пережитими з ювилятом, вказав на безмежну патріотичність цього великого українського діяча.

ЦІКАВИЙ ПРОЦЕС.

Цікавий судовий процес скінчився в Тарнові. Перед судом станув бувший професор місцевої ґімназії, Казимир Бернацький, обвинувачений за те, що вибив директорови тоїж ґімназії, Герціґови, шиби. Розправ було кілька і вони виказали, що проф. Бернацький послуґувався якимсь Ґуставом Папуґою, хотячи пімститися на директорови за те, що причинився до його передчасного спенсіонування. За биття шиб директорови обіцяв дати Папузі 200 зл. Бернацький не признав своєї вини, мовлячи, що був тоді пяний. Ґустава Папуґу засуджено на один місяць арешту, а проф. Бернацького на 50 зл. гривни, бо судя прийшов до переконання, що шиби бив Папуґа, а Бернацький був тільки його інспіратором.

ПОЖЕЖА НА 800 ЛІТ.

В копальні нафти в Копса-Міка в Румунії вибухла наслідком експльозії тому 8 років пожежа, яка триває досі. Про силу вогню свідчить факт, що в ночі луну видко з віддалі 100 км. Всякі дотеперішні спроби згасити пожежу не вдалися. На думку ґеольоґів, пожежа може потревати ще 800 літ, бо на такий час вистане нагромаджених під землею мас метану. У звязку з пожежею в Копса-Міка овочі дозрівають швидше, ніж у найтепліших провінціях Румунії. Знаменито вдаються виноград і черешні, що потребують великого тепла. До тихої місцевости стягаються масами туристи, для яких палаючий „вулькан" є неабиякою атракцією.

„ВОЄННА СТОЛИЦЯ" ФРАНЦІЇ.

Анґлійські часописи пишуть, що французький уряд вибрав місто Віші „военною столицею" Франції на випадок війни. Вибрано Віші тому, що природне положення того міста (гори) охоронятимуть у великій мірі те місто перед летунськими нападами, а крім того у Віші є багато гостинниць, у яких можуть вигідно розміститись уряди та ріжні військові штаби.

ВБИВСТВО.

В Угнові якісь невідомі злочинці вбили сокирою 44-літню Теклю Косоноцьку. Вбивства доконано мабуть на грабіжницькому тлі, бо Косоноцьку вважали всі за дуже багату жінку.

В КОНЕЧНІЙ САМООБОРОНІ.

Перед карним трибуналом у Львові станув Семко Мазурок, рільник із Скваряви Нової, пов. Жовква, що вбив свого вітчима, Гриня Берка, в Хамах. Дня 10 лютого ц. р. оба посварилися за гроші, зароблені при звоженні дерева. Від сварки прийшло до бійки, причому вітчим вхопив за люшню, а пасерб за кіл. Пасерб ударив так сильно вітчима по голові, що той на другий день помер. Після переведеної розправи трибунал засудив Мазурка на 10 місяців вязниці, приймаючи, що вбивства він доконав не навмисне, але з конечности самооборони.

АРЕШТУВАЛИ ТАЄМНИЧУ „ЧОРНУ ДАМУ".

У Львові довший уже час вешталася по ждальнях банків, Кас Ощадности і т. п. якась дуже елеґантно одіта „дама в чорній сукні" й обманювала багато легковірних людей, здебільша з провінції, таким чином, що брала від них вкладкові книжечки, щоби скоріше вибрати гроші (полагодити всі формальности) і пропадала після того, як під землю. Продовж останніх кількох днів обманула вона багато людей на ріжні суми. Врешті поліції вдалося арештувати жінку-обманницю й стверджено, що вона називається Марія Юркевичівна, і є каварняна танцюристка. Нічю Юркевичівна танцювала, а в день обманювала кожного, хто попався їй під руку.

10 ЛІТ ТЮРМИ ЗА ВБИВСТВО СЛУЖНИЦІ.

Перед окружним судом у Тарнові відбулася кільkаденна розправа проти двох братів Жидів Соломона й Хаскеля Штайнерів, обвинувачених у вбивстві 20-літньої їхньої служниці, Марії Баґінської, яку Соломон Штайнер знасилував, а вбивши її, хотів таким чином увільнитися від грошевих зобовязань. По переслуханню багатьох свідків трибунал засудив на основі вердикту присяглих суддів Соломона Штайнера на 10 літ тюрми, а Хаскеля Штайнера увільнив.

НОВИЙ СПОСІБ ПРИМІНЕННЯ СУПЕРФОСФАТУ В СССР.

Большевицьке „Соціялістіческое Земледеліє" пише: В колхозах мордовської области винайшли остроумний спосіб примінення суперфосфату: ним білять хати. Районовий союз не має вапна, і суперфосфат — як показалося — заступає вапно. В колгоспі ім. Комінтерна побілено ним усі хати, в колгоспі ім. Свердлова 47 хат, у колгоспі Каґановича стільки ж саме. Цей спосіб „білення" суперфосфатом уже так поширився, що навіть ніхто його не поборює.

ЗЛОВЖИВАННЯ В СОВІТАХ.

З Москви сповіщають, що у всесоюзнім волоконнім тресті викрили великанські зловживання. До відповідальности потягнено директора, бухгальтера й кількох урядовців тресту. Виявляється, що директори цього тресту зуміли впродовж шістьох місяців виманити від Держбанку два міліони рублів. Є це, кажуть, найбільше обманство, що його досі викрили в Совітах.

ПОВІНЬ НОВИХ АРЕШТІВ І ЗАСУДІВ НА УКРАЇНЦІВ ПІД ПОЛЬЩЕЮ

САМБІР. — Тут відбувається карна судова розправа проти 14-літнього хлопця, ученика четвертої кляси народньої школи, Михайла Гординського. Не зважаючи на хлопячий вік, судять і обжаловують його за те, що 22 жовтня 1933 р. він скликав шкільні діти з Луки і Татар у полі на межі тих двох громад і пороздавав їм жовто-блакитні хоруговки та транспарент з протидержавними написами. Акт обвинувачення каже, що під його проводом діти викрикували перед школою протидержавні гасла, кидали камінням на школу та повибивали вікна.

Перед окружним судом відбувається знов інша розправа проти 14 селян з Мокрян Великих.

ЗОЛОЧІВ. — У вересні 1933 р. згоріли двірські стирти збіжа в ріжних місцевостях золочівського повіту. Поліція добачує в тім саботаж українських націоналістів. За це засуджено на кару однорічної тюрми вже в двох інстанціях 19-літнього студента ґімназійного, Ілярія Кука, а на 14 місяців тюрми його брата, Василя Кука, студента університету.

СТАНИСЛАВІВ. — Прокураторія окружного суду виготовила акт обвинувачення проти 16 українських селян, зарібників і студентів, обвинувачуючи їх у приналежности до ОУН, яка зміряє на терені воєвідств волинського, тернопільського, львівського й станиславівського „через пропаґандивну діяльність, громадження зброї, орґанізувати акти терору й саботажу для відірвання тих воєвідств від Польщі".

РІВНЕ (Волинь). — Арештовано студента університету Якова Буселу, як він висідав з львівського поїзду, і знайдено в його валізці 33 кільоґрами націоналістичних летючок. Обвинувачено його за приналежність до ОУН і засуджено на 4 роки тюрми.

15,000 ПРИСУТНІХ НА СВЯТІ КОЗАЦЬКИХ МОГИЛІ.

БЕРЕСТЕЧКО (Волинь). — Не зважаючи на перешкоди польської поліції, прибули цього року на козацькі могили біля Берестечка понад 15,000 українських селян з поблизьких сіл, як теж делеґації з галицьких сіл та містечок. Маси народу віддали поклін героям, що там полягли дня 19 червня 1651 року. Козацькі кости поміщені під старою церквою, в якій молився перед боєм гетьман Хмельницький з козаками. Це є те місце, про яке згадує Шевченко: „Круг містечка Берестечка, на чотирі милі, мене славні Запорожці своїм трупом вкрили."

ЩЕ ОДНА ЖЕРТВА БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ПЕКЛА.

ЛЬВІВ. — „Діло" подає з певного жерела, що в перших днях червня застрілився в Харкові Галичанин Олександер Гарасевич, добре відомий аґроном, активний учасник визвольної боротьби. На Україні працював як аґроном. В останніх роках був без праці. Кілька разів його арештовано як підозрілого у контрреволюційній націоналістичній діяльності. Покійний не міг цього довше видержати, розхорувався на нерви і наложив на себе руку.

РОЗВЯЗУЮТЬ ЧИТАЛЬНІ.

БЕРЕЖАНИ. — Староство далі розвязує в повіті читальні „Просвіти", кажучи, що вони є „загрозою публичної безпеки". В останнім часі розвязано читальні в Геленкові, Дібщу, Потуторах, Шибалині і Стриганцях.

УЛЮЧ. — Читальня в Улючі, повіт Березів, хотіла влаштувати фестин. Староство не дозволило. Студент Солтикевич поїхав зі своїм батьком, священиком, до суду, щоби шукати права. Там його арештовано й запхано до тюрми, а читальню розвязано.

ПОХІД ПРОТИ „СОКОЛІВ".

ГОРОДОК. — Староство почало розвязувати товариства „Сокіл". У мотивах розвязання такого товариства в Городку Ягайлонськім сказано, що тов. „Сокіл" уладжує панахиди по поляглих українських борцях, зокрема по боєвиках ОУН, ставить хрести на могилах Українських Січових Стрільців для протипольської демонстрації, а далі виховує молодь на військовий лад, до чого не має дозволу.

НАСТУП НА „КРЕСИ".

ВАРШАВА. — Відбувся зїзд „Польскої Мацежи Школьної", яка дбає головно про те, щоби шляхом польської школи защіплювати польськість на східніх „кресах", себто на непольських землях, заселених головно Українцями. На зїзд прибуло повно польського духовенства враз з поліським епископом, К. Букрабою. Епископ домагався негайного заложення принаймні 150 нових польських шкіл на Поліссю. Відомий вшехпольський діяч з Волині, Кшижановський, ствердив, що на Волині є 130,000 дітей у шкільнім віці, які не ходять до школи. Він і інші домагалися висилки польської інтеліґенції на „креси" і нових фахових сил, щоби польонізація не була ведена, як досі, головно студентами університету і середніх шкіл. Домагалися теж більших фондів. Минулого року видано на польську шкільну акцію на тих землях 169,000 злотих, не вчисляючи в те платень учителів, інструкторів і канцелярій.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED, 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's issue (with Ukrainian Weekly):		Число з пятниці (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$ 2.00
Six months	$ 1.25	На пів року	$ 1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Акдреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КИЇВ.

З днем 24 червня Київ став „урядово" столицею України. Отся зміна не є ніякою зміною для Українців під Совітами й тих, що жиють під іншими окупаціями, чи тих, що розкинені по цілім світі. Бо для дійсних Українців Київ завжди був, є і надалі буде столицею і серцем соборної України. Отся зміна відноситься радше до схарактеризування московської політики на Україні. Задумано в Москві перенести столицю з Києва до Харкова, й виконано. Для інтернаціональної збиранини московського покрою, що сидить у Кремлі, байдуже, чи столицею України є Київ, Харків чи Бердичів. Крім того звязувати історичний, національний чи який інший сентимент із якимсь містом, як от з Києвом на Україні, це з большевицького становища буржуазний сентимент, націоналістичний ухил, шовінізм. Якби так такий сентимент був звязаний з Москвою, то це ще булаб інша справа. Але з Києвом — ніяк.

Совітський офіціоз „Правда" пише, що перенесення столиці України з Харкова до Києва є виразом совітської сили, себто того, що Совіти вже не бояться Києва як гнізда контрреволюції, як того місця, звідки йшов найдовше найсильніший опір проти Совітів. Оте перенесення столиці вважає тепер „Правда" совітською маніфестацією того, що Україна вже являється нерозлучною частиною СССР.

Оттак московська червона ґазета заявляє офіційно те, що було в програмі царської Росії та що є далі в програмі усеї чорносотенщини, яка не уявляє собі України інакше як частину „єдиної неділимої Росії".

Американський кореспондент, котрий доносить про перенесення столиці України, стверджує, що те перенесення має велике історичне, політичне й соціяльне значіння. Він теж подає, що Совіти стрінули найбільший опір на Україні, яка пішла проти московської національної й соціяльної політики. І признає, що український селянин вів найзавзятішу боротьбу з московськими колективістичними експериментами і за те був покараний Москвою страшним голодовим душогубством. Та тепер, як виходить з поступовання Москви, небезпека втрати України для Совітів минула. І тому Київ стався знову столицею України.

Так виясняють ту справу чужинецькі кореспонденти. Та для Українців всі ті посунення, перенесення і тим подібні події на Україні є тільки виявом московської гістерії. Прямо в Кремлі потратили голови, бо не знають, як і чим держати далі Україну при Москві.

З СЕРБСЬКОГО ПЕКЛА

(УП) В ґазеті „Фрає Прессе" з 15. 5. 34 появилася стаття під повищим заголовком, яку передаємо українським читачам у перекладі тому, що вона змальовує повоєнні відносини на Балкані, які дуже нагадують наші власні на всіх займанщинах, яких теж не можна назвати протилежним до „пекла" словом „рай". У цьому сербському пеклі борються за життя дві нації, хорватська й македонська, проти третьої, сербської, що зуміла тамті дві уярмити. Ось та стаття:

За валом багнетів та дипльоматичних штучок, якими не допускається в культурний світ ніякої вістки про те, що діється в сербській державі, відіграється дальший акт трагедії хорватської нації. Ще й досі не годиться великосербська диктатура на якийнебудь компроміс з Хорватами та думає силою повернути Хорватів у Сербів. Тяжко приходиться тепер покутувати Хорватам за те, що давніше повірили, що сербсько - хорватсько - словінська держава доведе вкінці до створення однородного югословянства, з якого малиб Хорвати більшу користь, як з союзу з Мадярами чи під пануванням якогонебудь Габсбурґа.

Розкриття заговору на життя короля Александра вдарило сильно по великосербах тому, що вони вже були розпустили по світі вістки про те, що Хорвати величаво принимали в Загребі того самого короля. І якраз ця вістка про заговір заставила чужину приглянутися ближче до справи. Роблено з сербського боку великі заходи, щоб заговірників змусити до добровільного признання, що нібито їх вислали туди чужі держави, а передовсім хорватські еміґранти, щоби в той спосіб дістати змогу жадати виселення тамтих з якоїб то не було держави в світі. Також жадали признання, що заговірники самі відступили від виконання замаху, як почули, що це проти короля та самі зголосилися на поліції в тій справі. Не зважаючи на те все, видано засуд смерти на трох хорватських патріотів. Франц Зрінський, Петро Ореб і Йосиф Беґович згинули.

В часі того для Сербів не дуже приємного процесу дбали вони за те, щоб закрити уста хорватській пресі на чужині, яка інформувала ввесь світ про правдивий стан річей. Пущено в рух великий апарат під проводом якогось Міліцевича. Справа стала голосною і зачувати, що Анґлія й Італія задумують заступитися за поневоленими в Сербії націями, щоб раз зробити кінець тій сербській комедії.

На основі дуже натягненого інтерпретування сан - жерменського договору домоглася Сербія свого часу, щоб при віденській дирекції поліції їй було дозволено мати свого поліційного аташе. При цьому малося на увазі спільне з Австрією поборювання комунізму в Австрії та Сербії, що тоді мав свою централю для середньої Европи у Відні. На це становище вислано якогось Міліцевича, що сидить там іще й досі. Одначе дійсним його завданням було заглядати час від часу в письма віденської поліції, щоб мати змогу краще поборювати хорватських еміґрантів, які дуже активно працюють на чужині та заступають в дійсности значну більшість, коли вже не 100-процентову цілість хорватської нації. Перед початком процесу Міліцевич пустився в своїй роботі на бистру, але мілку воду і зажадав припинення хорватської кореспонденції „Ґріч" у Відні, твердячи, що вона веде гітлерівську пропаґанду. Домагався він і виселення видавця цієї кореспонденції з Австрії. На доказ навів він відповідно скомпоновані з вирізків та пофальшовані винятки з тої кореспонденції, які мали доказати, що там подається німецькою мовою лише переклади статтей сербської преси проти системи правління Дольфуса. Сербські власти були між іншим лихі на Дольфуса за те, що він знищив у себе марксистів. До останнього моменту Серби сподівалися, що марксизм в Австрії переможе. Частину вивтікавших марксистів приняла Сербія в себе дуже гостинно, а сербська преса аж захлипувалася з вдячности, що марксисти вратували були світовий мир свого часу розкриттям ґінтерберської афери з транспортами зброї з Італії до Мадярщини. Зате вона зовсім свідомо забула чесько-французькі транспорти зброї для марксистів, що й було причиною кровопролиття в Австрії.

Сербам вдалося було діпняти того, що „Ґріч" заборонили, а видавця на короткий час заарештували, доки не виказалась його невинність. Вкінці дозволено дальше видавати „Ґріч", але лише для заграниці, а не для Австрії. В Берліні жиють також хорватські еміґранти. Там одначе зроблено навпаки. Тверджено, що пресова аґентура в Берліні, „Кроація", веде дольфусівську пропаґанду та що в Берліні куються пляни замахів на сербську державу, що шкодить добрим взаємовідносинам між Німеччиною та Сербією. Аґенція „Кроація" мусіла перенести свій осідок до Данціґу.

Якими провокативними способами працюють дальше Серби, виказує випадок Шаркотич-Перчевич. Якийсь австрійський безробітний, Ерб, виказався у віденській поліції своїми паперами та добровільно під присягою зізнав ось таке: У віденських ґазетах пошукується оголошеннями кваліфікованих робітників для Югославії. В тій справі він зголосився був у секретаря сербського посольства у Відні, Томасея, який йому заявив, що в заміну за одну дрібничку він міг би евентуально рахувати на те, що дістане в Сербії добре місце. А та дрібничка полягала в тому, що він мав піти до ґенерала Шаркотича, бувшого ґубернатора Боснії й Герцоґовини, хорватського патріота, що тепер жиє у Відні, і заявити йому, що ось він їде до Сербії на роботу й може передати привіт ґенерала знайомим, тим більше, що він симпатизує з хорватським визвольним рухом. До того Томасей додав, що він ще передасть йому до Сербії листи від Шаркотича. Дальше Ерб мав постаратись про те, щоб захльороформувати хорватського полковника Перчевича та перетранспортувати його в непритомному стані до Сербії.

Ще один випадок. Розповсюднено вістку, що один з хорватських еміґрантів повернувся до Сербії, покаявся та поробив сензаційні зізнання, на підставі яких познаходжено склади зброї мадярського походження. Через те саме Сербія шиканує також Мадярів, власників землі в пограничних полосах по сербському боці. Твердиться загально, що Мадярщина в трох місцях тайком держить хорватських еміґрантів як леґіонерів. Подається якраз те містечко, де жиє граф Степан Бетлен.

Таким розповсюднюванням леґенд хочуть Серби відтягнути увагу світа від того, що хорватський визвольний рух жиє в самій Хорватії й то без чужої помочі. Також у численних членів урядової партії познаходжено зброю зі знаками хорватської боєвої орґанізації „Усташа". Про це Серби хотіли мовчати, перевівши спершу 40, а потім аж 147 арештовань. Однак і цього не вдалося затушувати.

Окремий розділ історії творить замах на дирекцію сербської поліції в Загребі. Пресі подано до відома, що дві бомби підложив один поліційний урядовець, котрий знову дістав їх нібито від якогось Кватерніка, що приїхав був з Берліна. Урядовець навіть нібито сам до того признався. Не улягає однак ніякому сумнівови, що замах цей виконала „Усташа" та що історію з поліційним урядником проголошено лише для заспокоєння публичної опінії в Сербії, а дальше, щоб Кватернікови унеможливити побут у Берліні.

Одначе все те не є нічим супроти того, що діється в нутрі краю. В панічному страху перед повстанням „Усташі" сконцентровано в Хорватії 5,000 сербських комітаджів, передягнених у жандармські уніформи. Вязниці переповнені Хорватами. В них підбуваються жахливі сцени. Сербський терор святкує орґії крови. З деяких дальматинських островів повиселювано всіх чоловіків, здібних орудувати зброєю, і забрано їх або до концентраційних таборів, або передчасно покликано до військової служби. Крім того воєнні кораблі та сторожеві лодки митної сторожі ввесь час в руху на патролях, щоб недопустити навіть найменшого довозу зброї до Хорватії.

А Союз Націй мовчить, бо він ще й досі нічого не знає, як жиється під його опікою „освободженим" націям. — М.

„УКРАЇНЕЦЬ НА ЗЕЛЕНОМУ КЛИНІ"

У 1917 році, 30 квітня, вийшло у Владивостоці перше число маленької тижневої ґазети „Українець на Зеленому Клині".

Це був перший часопис, що виходив українською мовою на Далекому Сході й котрий ясно з перших чисел своїх поставив проблему Зеленої України.

Редактором його був Дм. Боровик, по своїй спеціяльности метерольоґ, що працював у владивостоцькій метеорольоґічній обсерваторії. Чоловік ясних національних поглядів, відданий національній ідеї й дуже працьовитий, а тому всі Українці Владивостоку зустріли його почин дуже прихильно й кожний допомагав йому чим міг.

Видавання в тих часах українського часопису на Далекому Сході, коли щойно звалився царський уряд й коли „обще-імперськія тенденції" були ще дуже сильні, було неабияким важким ділом.

Але „Українець на Зеленому Клині", виходячи більш-менш правильно все більше розбуджував українське населення Приморщини та Амурщини. Його окремі числа доходили до Манджурії, тут заставили теж активних діячів подумати про свої орґани преси й вони повстають в ріжних містах, а в Харбіні 5. грудня тогож року вийшло перше число часопису „Засів", якого редактором був відомий тут у нас діяч С. Т. Кукуруза.

Брак постійних звязків з українськими землями в Европі, розбурхане життя часів визвольної боротьби — все це ставило величезні трудноці перед редакторами того часу, але всеж кожне друковане слово йшло у маси нашого громадянства та причинювалося до зросту національної свідомости.

Сьогодні, згадуючи про появу „Українця на З. К.", ми — „Маньджурський Вістник" — почуваємо великий свій обовязок пригадати громадянству про тих, котрі від нас уже відійшли, як і Дм. Боровик, за тих, котрі сьогодні є свідками розросту національної свідомости, причинились до улекшення нашої праці тепер.

Бо не булоб тих часописів, що виходили в минулих роках, не прийшлосяб нам так „леґко" вести наш часопис „М. В." Правда, технічні умови тепер значно кращі, а тому ми маємо й можливість дати своїм читачам більш ріжного матеріялу, не кажучи вже про те, що тепер ми маємо можливість говорити відкрито про всі наші внутрішні турботи та ставити більш яскраво свої окремі точки. Бо й умови життя тут в Маньджу-Ті-Го тепер інші й нема вже тих, котрі раніш нам у цьому перешкаджали.

Сьогодні ми вже відкрито ставимо питання про необхідність реалізації нашої проблеми, як проблеми Зеленої України. Вона нас тягне до себе, вона диктує свої завдання, котрі нам потрібно виконати. Вона дає нам сили боротися зі злиднями й боротися до остаточної перемоги, до того моменту, коли над берегами Тихого океану замає прапор української держави — Зеленої України.

Почуваємо певний звязок з небіщиком Дм. Боровиком, що поклав фундамент під українську пресу Далекого Сходу й котрий використав для назви свого часопису назву нашої майбутньої держави.

Будемо вірити, що в своїм часі вдячна Зелена Україна поставить у Владивостоці величний памятник, котрий буде нагадувати Українцям про того, хто започаткував той рух, якого спадкоємцями ми сьогодні себе рахуємо. С.

(Маньджурський Вістник).

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

Проситься відділових секретарів присилати повідомлення про всякі збори принайменше один тиждень перед зборами.

ВІЛКС-БЕРРІ, Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 1-го липня, зараз по Сл. Божій, в гали парафіяльній. Повинністю є кождого члена прибути на ті збори, бо є багато справ до полагодження. Проситься членів привести нових членів на мітінґ і вписувати свої діти до У. Н. Союза. В неділю, дня 8. липня відсвяткується патрона нашого братства, тому кождий член має явитися того дня в годині 9-тій рано в церковній гали. — Петро Маліборський, секр.

Візія 1999 року.

Господиня: Ганю, тепер полетите до Африки, та привезете мені чотири фунти крокодилячої шкіри, потім скоро з Еспанії привезете кілька помаранч, а як будете вертатися, поступите до Амстердаму за моїм перстенем, який я дала направити до шліфаря. Як вернетеся, обберете трохи бараболь. Вечером я напевно вернуся з Лондону.

Н. К.

ГАЙДАМАКА КОСМАТИЙ.

(Історичне оповідання).

8)

— Паювати будемо аж завтра, коли розвидніється! — сказав Хаджі-Оглу. Тепер покріпимося запасом, який нам прислав наш володар.

З арб повитягали харчі і напитки. Пару арб були навантажені дорогоцінними винами, які хан нагромадив будьтоби лиш на приняття чужо-сторонних послів. Хоч пророк забороняє пити вино, Хаджі-Оглу, будьтоби не знаючи, що то за напиток, взявся до старого мадярського токая. Розпочався страшний пир.

Луць Лабан не пустив своїх на спільний пир. Приказав набрати харчів і напитків, взяв бранки і своїх людей завів до вірменського монастиря, не далі як верства від місця, де був наскок.

Колись той монастир був повний черців. Опришки так часто непокоїли їх і так дошкулювали їм, що вони перенеслися до Єскі-Криму, забираючи найменшу дрібницю, яку лиш можна було взяти. Ні фіртки, ніодного замку, ні одного цьвяшка не лишили.

— Нехай татарва бенькетує, — сказав Луць. — Нам з ними не лицює запиватися. Гроші дістанемо завтра. Тепер повечеряємо, обміркуємо, що нам завтра діяти, і ляжемо спати... А де мій Куций?

Парубок, може двацятьлітній, встав, зняв шапку і дожидав приказу.

— Ану, Куций! Деж наші жінки будуть спати? Для нас камінь мякший як жидівська перина. У них жіночі кости, з іншої глини ліплені. Сіна тут нема. Солома у поганої Татарки не водиться. Іди і намикай листя з дерев і подивися, котра келія сухіша. Там постели і застели бурками!

Куций відійшов. Лабан звернувся до полоненої кухарки і каже:

— Ану, пані кухарко! Коли ти варила у ханської мосці, то може ти справді вмієш варити. Не зварила би ти нам, щось таке, що любить наше піднебіння?

— Я не вміла би варити по нашому? — відповіла сердито кухарка. — Ціла інгульська паланка знає, що нема кухарки як Марта.

— Марта?! — крикнув Лабан. — Марта полковника Крутифіста?

— Ви знаєте його, мого полковника?

— Я не знав би його? Десять разів грозив мені, що мене повісить на Шамбасі, і ні разу не повісив, такий він добрий. Він все повторяв, що як випє решту того меду, що ще ви йому варили, то такого, як Марта, вже ніхто не зварить йому... За те, покищо, будете варити мід мені. Знаєте, хто буде його пити? Не хто інший, як я, гайдамака Луць Лабан Косматий. Чуєте, панно Марто? Намотайте собі се на вус... Тепер, моя люба...

Балачку перебили далекі вистріли.

— Гасити огонь, щоби ніде іскорки не було! Дурень, дурень Хаджі-Оглу! Не втікав далі в гори, а бенькетував, огні порозкладав і сам на себе стягнув ханську погоню.

Огні в монастирі погасли. Косматий вхопив Марту за руку, Куций другу, інші гайдамаки решту і потягли їх до підземельної келії. Косматий вже нераз був тут; знав усі входи і виходи. Лишивши жінки на голій земли, Косматий вийшов, накрив потайний вхід під землю, шапкою нагорнув піску і вийшов на монастирське подвіря. Вся його дружина вже сиділа на конях.

— Я вилізу на дерево і подивлюся. Може побачу щось.

Наче кітка Луць виліз на сам вершок дуба.

— Видко цілком добре, що там діється. Вже покінчили. Тепер як телят вяжуть пійманих. Ані пана Хаджі, ані пана Чатир не видко. Як не погибли, то втекли. Як не втекли, то погибли... Ой, товариші! Коби не пронюхали, що ми тут. Будьте готові. Як би Татари надійшли, то не жахніться. І не зараз втікати. Спершу вдаримо на них шаблями і гайда в ліс на Чуркову доріжку. Знаєте, на ту, що треба перескочити через великий камінь. Заки ханові обійдуть сей камінь, ми вже будемо далеко і не догонять нас.

Косматий ще хвилю дивився на побоєвище і каже:

— Нам вже нічого боятися. Відїздять, бо запрягають воли. Пропали наші гроші!

На опришків не напало ханське військо, а сильний відділ охотників під командою Аділь-шаха. Певність опришків, що за ними погоня не піде, й вино, дали Аділеви легку побіду, тільки що в його руки не впали Хаджі-Оглу, ні Чатир-бей, ні Фатьма. Пропали. З відповіди на допити довідався тільки те, що Фатьму взяв собі Чатир-бей. Куди він з нею дівся, ніхто не годен був сказати.

В тих лісах, ще у такій порі, годі було шукати збігців. Аділь дав приказ виїхати з ліса. Ся мандрівка без дороги, була дуже тяжка. Всеж таки вози вийшли на дорогу. Сидячи на дубі Косматий видів, що на поляні лишилися ще два вози, бо погоничі не могли знайти своїх волів, розпуджених вистрілами.

Косматий зліз, взяв своїх товаришів і поїхав на поляну. Оба погоничі вже вернулися без волів. Гайдамаки спіймали їх і звязали.

— Куций! — крикнув Косматий. — Лізь на дерево і подивися на дорогу, чи Татари далеко від нас, і чи йдуть далі.

— Куций виліз на дерево і сказав:

— На дорозі вже не видко нікого!

— Злізь!

— До нашого монастиря хтось пішов! — крикнув Куций.

— Один? — спитав Косматий.

— Один, та зате високий і грубий.

— Коли нема волів, тягніть ви вози! — приказав Косматий.

Вози були дуже тяжкі. Косматий заглянув, що є під полотняними покривалами. В однім возі була ханова аптика. В другім на верха були якісь папери.

— Аптику можемо лишити тут, — сказав Косматий. — Як на папери, другий віз затяжкий. Під паперами мабуть є щось ціннішого ще. Сю мажу затягніть до монастиря.

(Кінець буде).

ОЧИМА ЧУЖИНЦЯ НА НИНІШНЮ МОСКВУ.

Італійський журналіст Франческо Монаркі, який перебуває тепер у Москві, помістив у римському щоденнику „Іль Мессаджеро” низку цікавих дописів. У них описує дуже широко свої спостереження про сучасний комуністичний устрій у щоденному житті підданих Совітів.

„Добре пригляньмося — говорить він — і зовсім безсторонньо всім контрастам, які потвердять прогресивний упадок багатьох утопій.

„Славна „Красная плюща”, яка в усіх віках була видовищем найважливіших подій історичного значіння, сьогодні продовжує тужж історію.

„Традиції не перериваються.

„Існують тут упривілеєні кляси. Чи це з причини платень, чи помешкань, чи прохарчування устійнено скалю цінностей, що йде згори (політичні провідники, поліція, військо) і сходить у низ: техніки, „специ”, „ударники”. А всеж те противиться комуністичній ідеї.

„Приватна власність скасована, говорить згаданий кореспондент, — але можна набути тепер ціле мешкання на вжиток родини. А чимало є таких, які заробляють більше, і авта мають. Та більшість не може на це позволити собі, бо не стає грошей”.

Про славний „Торгсін”, що продає крам лише за чужу валюту, або за золото і срібло, вже створилася одна цікава анекдота.

„Один старушок пішов у „Торгсін” зі срібною ложкою. Там у заміну дістав бон на кілька копійок.

— І за ці гроші, — спитав, — що я зможу купити?

— Купи собі бляшану ложку! — йому відповіли!

Всі інші крамниці опустілі майже, а то й зовсім.

„Але є в Москві льокалі люксусові, де грають добрі орхестри, де танцюють, де можна зісти добру вечеру й шампана випити.

„І в цих льокалях ви побачите не лише чужинців, а й Москалів: тих Москалів, які належать до упривілеєних категорій, про які я вище згадав.

„Маса, ота правдива маса, не знає великих готелів царської епохи, що то були прибрані в імператорський люксус, де сальони-ідальні мали золочені богаті стуки, лакеї у білому чи в смокінґах, музиканти з орхестри в шовках, — таких готелів маса не знає. Ця маса одно тепер знає: кожного дня вистоювати „в черзі”, чи то сніг чи дощ, холод чи спека, і з карткою у руці вижидати, щоб собі купити необхідного на нужденний прожиток.

„Тож життя великих готелів, люксусове життя, дозволене лише провідникам, тим небагатьом, на яких нарід, маса, глядить з явним докором”.

Стільки оспівуваної рівности, добробуту всіх, про що голосять по світі большевики, бачив італійський кореспондент у Москві: під оком Сталіна!

М. З.

СТУЖЕНА ДУША.

Весна, літо, квітки цвитуть,
Блакит неба мерехтить,
А в моїй душі понуро
Й немов мороз там тріщить.

Бо туга жре мою душу,
Тож радаб вона злетіти
На Вкраїну, де Карпати,
Бо там цвитуть рідні цвіти.

Там сонечко рідне гріє
Й тихі ночі чарівні,
А мені тут на чужині,
Проминають марно дні.

Анастасія Рибакова.

— Як ти міг написати книжку про Індійців, коли ти ніколи не був в Індії?!

— А Данте був у пеклі?

ГОЛОСИ ПРЕСИ.

ПАСИНКИ В ДЕРЖАВІ.

Нюйорський „Таймс” подає в передовиці, що:

> В травню ц. р. офіційний показчик цін на фармерські продукти виказував 62% довоєнних цін. Показчик на фабрикати, які фармер мусить купувати, стоїть на висоті 102% довоєнних цін.

Установлення кодексів підносить ціни на фабричні вироби, але тимчасом на фармерські продукти ціни збільшуються значно повільніше, й то не на всі продукти. Не зважаючи на всі старання уряду поліпшити становище фармерів, вони ще довго будуть лишатися пасинками.

„ЗА ВЄРУ, ЦАРЯ І АТЄЧЕСТВО!”

Таке було гасло царської Росії, для якого виставляли армію найбільше імперіялістичної держави. А тепер у комуністичній ґазеті „Правда” з 9. червня читаємо:

> За Батьбівщину! Це гасло роздмухує полумя героїзму, полумя творчої ініціятиви в усіх галузях нашого багатого, нашого всебічного життя. За Батьківщину! Цей клич піднімає десятки міліонів працюючих на оборону свого великого „атечества” й приводить їх у боеве поготівля!” і т. д.

Ось такими словами заговорили московські „інтернаціоналісти”. Ось як тепер пише офіційний орґан тої партії, що по всьому світі гукає: „Геть державні кордони! Хай жиє всесвітня батьківщина пролетаріяту! Отже маємо ясний доказ, яку „батьківщину” пролетаріятови хочуть будувати ті, що сидять на троні Романових, що замісць царя, голови православної церкви, мають Сталіна за голову комуністичної віри й тогож Сталіна за червоного царя.

КРЕЧАТЬ, ЯК У ГАРЯЧЦІ, „ЗА РОДІНУ!”

Що це не випадок, що „Правда” попала в гарячку патріотизму, доказом є те, що одночасно в інших ґазетах читаємо:

> „Капіталістичний світ зробив усе, щоб слово „батьківщина” стало зненавидженим, а ми повернули слову „батьківщина” його великий і прямий зміст. Хай жиє наша батьківщина!”

Це так пише комсомольська „Правда”. А ґазета „Труд” також розписується на цю тему й говорить:

> Безмежна любов і самопосвята для батьківщини, турботи про її славу й ціль — ось характеристичні риси челюскінців і тих, що вратували їх.

Воєнний орґан „Красная Ґазета” в статті „Безмежна посвята своїй батьківщині” говорить:

> За батьківщину, за її честь і славу, міць і добробут!

Так і чується отой спів царської армії:

> „За царя, за веру, за родіну і славу!... Так ґромче, музика, іграй пабеду, ми пабеділі і враг бежіт, бежіт!... Ура! Ура! Ура!

Чи не вітром з Далекого Сходу навіяні такі пісні в комуністичній пресі? Большевики тепер хочуть знайти собі силу й підтримку в тому, що вони скрізь обплюовують, ганьблять, проповідуючи, що для „трудящих мас батьківщина не існує”, а саме в слові **„батьківщина”**, за яке боряться й умирають кращі сини українського народу, тепер переможеного імперіялістами сусідами, большевики в інших устах називають злочином супроти інтересів працюючих мас.

СОВІТИ СПІШНО ГОТУЮТЬСЯ ДО ВІЙНИ.

Нюйорська ґазета „Геральд Трібюн” у своїй передовиці зприводу знесення в Росії Воєнно-Революційного Совіту й передачі всієї воєнної справи в руки большевицького міністра справ воєнних, пише:

> Російський комісар справ заграничних тепер дуже активний в Европі серед потенціяльних ворогів і приятелів Росії. Ця активність дає підставу Европі думати, що скупчення всієї воєнної влади в руках Ворошилова не є справою лише загальної перебудови большевиками своєї адміністрації, але є дальшим виявом того, що Кремль уважає, що війна в Европі можлива й що Росія підготовляє себе до участи в ній.

Очевидячки червона армія буде битися за російський імперіялізм, себто за батьківщину, а комуністична партія буде далі кричати, що для працюючих мас батьківщиною є інтернаціонал.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА”.

ПАННА РОЗАЛІЯ ГРИНИШИН

свідома Українка, дочка громадян Марії й Петра Гринишин з Асторії, Н. Й., покінчила університетські студії з відзначенням, зістала іменована членицею почесної шкільної орґанізації "Phi Beta Kappa" й одержала золотий ключ. Дня 13 червня одержала в Ню Йорк Юніверзіти ступінь "B. A. cum laude". Тепер виїхала до Франції на дальші студії.

ОБЕРЕЖНО З ОПАЛЮВАННЯМ І СОНЯШНИМИ КУПЕЛЯМИ.

У нас буває таке, що одні не звертають найменшої уваги на сонце та його животворну силу для нашого здоровля — другі в культі сонця просто не знають міри, переборщують. Тимчасом мудра пословиця каже: „Що забагато, то не здорово” і з сонцем.

Отже до соняшних купелів треба дуже помалу привикати й уважати, чи вони не роблять нам більше лиха, ніж добра. Особливо весною, коли сонце задуже припікає.

Заки зачнемо на сонці вигріватися, треба спершу привикнути до воздуха й що дня побути якийсь час у хаті без одягу; опісля виставляємо на сонце стопи, ноги, руки; по кількох днях шию, груди, плечі, наперемінy. Щойно по яких 10 до 12 днях, коли тіло потрошки зачне опалюватися, можна зачати брати соняшні купелі, зачинаючи знову від 5 до 10 хвилин, до години, а вже найбільше до двох годин.

Ніколи не дозволимо собі заснути на сонці. А ще одно, і то найважніше: не всім можна брати соняшні купелі. Люди, хворі на серце, на туберкульозу, ті, що мають нахил до кровотоків, мусять бути під тим оглядом дуже обережні.

Знаю примір, де хворому на сухоти порадив лікар перебувати якнайбільше на свіжому воздусі; а цей дозволив собі посидіти кілька годин на сонці. Що з того вийшло? Дістав вибух крови й помер.

Не вільно теж маленьких дітюк до півтора року виставляти без ніякого одягу на сонце. Дитина повинна мати багато свіжого воздуху, але в тічі. Навіть затепло не можна її одягати, а немовлятко вповивати, бо з того, як і з нездорової їжі, хорують діти на страшну дитячу слабість — літню бігунку. Щойно старшенькі діти можна помаленьку призвичаювати до сонця, і то не на довго. До тогож у легкім одязі чи сорочечці.

Правда, селянські діти нераз цілими днями пражаться на вулицях на сонці, але одно — вони привикли, а друге — не є так виделікатнені, як діти міські. Старші діти від 6 до 15 літ можуть помалу привикати до сонця, ще помаліше й уважніше, як старші.

Шлунка не виставляти на сонце. Чи людина привикає до сонця, пізнати по тім — чи опалюється. При найменшім змученні, ослаблені відразу насвітлювання припинити. Опалювання таке, що аж шкіра червоніє, запалюється, не здорове й більше шкодить, як помагає.

У БОЛГАРІЇ НЕ ВІЛЬНО ЗАКУРЮВАТИ ПАПІРОСКИ.

У Болгарії є монополь на сірники. З нього держава старається заробити як можна найбільше. Недавно підвищили ціну сірників. Та щоби курці не втекли перед монополем, влада взялася до них дуже радикально. Не ввела дорогого оподаткування запальничок, як це поробили в ріжних европейських державах, зате заборонила зовсім запальнички.

Та передовсім заборонили, щоби прохожі на вулиці один від одного закурювали папіроски. Хто не послухає, платить кару.

Ще більше нещастя.

— Чи то правда, що ваш братанок фільольоґ утратив мову підчас автомобільної катастрофи?

— Мову? Сім мов!

ЧЕХ ПРО ГОСПОДАРКУ ПІДКАРПАТСЬКИХ РУСИНІВ

Чеський журналіст Дом. Філіп помістив у празькому щоденнику „Право Ліду” фейлетон „Як Русин господарить”. Подаємо його на зразок, як Чехи дивляться на господарку наших підкарпатських братів.

Хто переїхав автом руське село та бачив городці, гарно огорожені плотом, а в них величезну кукурудзу, величезні соняшники, гарні корчі фасолі, великі кавуни, той відіде з враженням, що Русин знаменитий господар. Бо й справді ті городці біля хати радують око.

Та тамошній господар має ще деінде кусники поля: над рікою, на збочі горба, а у стіп гори мокрі левади на т. зв. мочарах. Біля ріки бувають огороди досить подібні до тих огородів біля хат, може трохи менші; зате далеко більшу частину займають тут лози, яких є дуже багато над ріками та на островах, що їх творять ріки. Часто заливає ті городи вода, тому годі їх добре обробити. Сумно виглядають нивки на узбічах або на горбах. Знайдеш тут маленькі-малесенькі нивки жита, а більші ниви бараболь, рідше гречки або вівса. Русин хліба майже не їсть, а збіже для нього самого не має великого значіння. Може тим можна би пояснити, чому так мало дбають про збіже. Жито біденьке, тяжко найти колосок, у якому не булоб бодай одного зерна отруйної ржі. Зате є чимало таких колосків, у яких є 2—5 зернят іржі. З такого збіжа хліб годі їсти.

А бараболі може ще гірші. Поле виглядає, щоправда, гарно, та бараболиння високе, вигнало вгору, отже можна бути певним, що бараболь у корчі небагато. Станеш в полі, де копають бараболі. З корча викопають трошечки бараболь величини волоських горіхів. На Підкарпатті не садять великої бараболі, як в інших краях, що велику бараболю крають на куски. Тому що садять дрібоньки бараболі, наче горіхи, не можуть збирати великих.

нотар, Чех, привіз великі бараболі, посадив їх. Виросли гарні, великі бараболі, що викликали здивовання, ба й завість. „То чеські бараболі”, пояснювали собі люди. Нотар сказав, що дасть їм бараболь, хай попробують засадити на чеський спосіб. Не хотіли. Така бараболя виросте панови нотареви, їм не виросла!

Найшовся потуповіший Жид, що дався переконати й засадив такої „чеської” бараболі та кущ подальше від куща. Одначе за кілька днів, може зі страху, що йому нічого не виросте, дав поле перекопати та засадив бараболі „по руськи”.

Згадані мочарі це прокляття та надія підкарпатських сіл. Буває на них багато сіна, одначе трава квасна та гостра. Забирають великі простори та творять великий резервуар народнього добра. Як їх змеліорують, повстануть на їх місці лани гарних піль. Тепер вони майже не мають вартости.

Левади є теж у долах і на узбічах гір. Та й тут Русин не збирає стільки, скільки міг би. Оставляє траву аж зовсім достигне, аж насіння висиплеться, потім косить. Має так, щоправда одну однорічну траву, одначе таке сіно тверде й має мало поживности.

Якжеж пояснити, що Русин прокормить і вигодує розмірно досить худоби? Зайди до ліса, а побачиш. Дерева в південній частині Підкарпаття лише листкові, та справжнього ліса тут поправді нема, ба нема тут теж багато справжніх дерев. Русин кормить худібку листям і молодими гильками.

Що року все худібка обість і не дивота, що бачиш усюди лише оглоджені дерева й дуже бідний ліс. Обтинає так буки, граби, дуби, вільшину, вербу, а іншої деревини тут майже нема.

Худібку має Русин гарну, мабуть форальберської раси, певно ще під впливом передвоєнного ушляхотнювання.

Земля при ріці держиться завдяки вербам і вільхам. Великі води приходять і відходять і не можуть з поля нічого забрати. Побіч має поле якийсь сусід. Не засадив ні вербини ні вільшини, а коли й засадив, витинає її. Прийшла велика вода, розірвала береги й забрала багато землі. Господар байдуже працює на цьому куснику, що йому ще вода не забрала, та сусідового приміру не наслідує, не засадить попри поле вербини й вільшини.

Ще згадати би молочне господарство. Молоко тут майже даром, бо нема того, що купив би його. Молочарень нема. На масло не переробляють, бо Русин для омасти вживає соняшникового олію. Час від часу зробить господиня трохи крупнистого масла, щоб ним собі старі господарі помастили волосся. До їди масла не вживають. Один із наших молодих знайомих, Петро Кубарич, усю біду підкарпатського народу зясував такими словами:

„У нас не буде ліпше, поки не вимруть ті, що маслом мастять собі волося!”

Щось у сьому є. Підкарпатський чоловік потребує перевиховання, одначе Підкарпаття таки потребує кращої управи. Багатою ця країна ледви чи буде колись. Є тут великі водні сили, та промисл не мав би кому продавати. Меліорацією здобули би сотки гектарів дуже доброї землі, а завдяки уліпшенню господарювання поле давало би багато ліпші плоди. В тачевській окрузі росте ліпша городовина й овочі, як денебудь у всій чехословацькій републиці. Та на горах збочах, яких тут багато, знайдете дикі черешні, грушки та яблінки; тай і тих не багато.

Багато поля можна би здобути при ріках, та про реґуляцію тяжко подумати. Реґулювати цілу ріку й мочарі—це коштувало би міліони, бо тутешні ріки прудкі, величезні. Реґулювати частину ріки, це викидати гроші — перша більша вода знищить реґуляцію. Трохи помогло би, колиб позасаджувати річні скелі — русло ріки обнизилося би й вода оставила би поле в спокою, коли ще його охоронило би коріння дерев.

— Ну, знаєте, — сердиться гість у харчівні — гарна у вас харчівня! Нема що й казати. Хочу телячий котлет — уже нема, хочу вепрову печеню — вже нема, хочу росолове мясо — вже нема — хочу риби — нема... А до чорта, принесіть мені мій плащ!

Вейтер іде до гардероби, за хвилину вертається тай каже: Прошу пана, плаща також уже нема!"

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НА УКРАЇНСЬКУ РЕМІСНИЧУ ДІВОЧУ БУРСУ У ЛЬВОВІ.

Підписана одержала такі жертви на Українську Ремісничу Дівочу Бурсу:

Канада.

В Монтреалю: збірка в укр. гр.-кат. церкві $35.96; в салі укр. правосл. церкви на представленню $10.65; на представленню тов. „Просвіта" $4.25. Разом $50.86.

Збірки в Торонто: укр. прав. церква св. Володимира $4.78; укр. гр. кат. церква на Батгурст $5.56; укр. гр. кат. церква св. Йосафата $21.81; збірка на церковній галі підчас представлення $4.44. Разом $36.59.

Збірки в Віндзор: в укр. гр.-кат. церкві $5; Червоний Хрест при тов. „Січ" $2.65; Жіноче тов. ім. Лесі Українки $1.90. Разом $9.55.

Загально зібрано $97.

Злучені Держави.

Зложили в Гемтремк на ширших сходинах громадян, скликаних о. Струтинським, і на бенкеті бизнесменів: гр. кат. парохія $5; дрібні датки $5.26; по $2: о. Н. Струтинський, А. Ганиш, І. Гайдук; по $1: Л. Білик, І. Ґава, О. Стротинь, С. Біда, С. Ґеник, І. Кульчицький, М. Лабунь, В. Холява, В. Нечай, В. Гузар, П. Штокер, В. Богай, І. Івасюк, А. Прибила, Е. Білінський, Н. Когут, І. Мельник, І. Шавінський, Й. Боднар, Й. Крупка, К. Кардаш, П. Федак, В. Шимків, Й. Пригарський, Й. Топільницький, І. Костюк, В. Шеремета, І. Грудний, К. Гомяк, Т. Солодка, Т. Данилишин, М. Ґамбаль, І. Рунька, Т. Глива, П. Дамян, П. Дмитришин, М. Джумаґа, М. Янківський, Г. Рижий, М. Миськів, В. Білик, М. Довбуш, Й. Юркевич, А. Падовський, В. Войтишин, А. Деркач, І. Заблоцький, М. Кушнір, І. Голида, С. Данилишин, Й. Косій, А. Стисловський, Ю. Тимянишин, Н. Н.; по 50 ц.: В. Протиняк, Н. Ґорин, Д. Мудрий, М. Луцишин, П. Кузик, П. Стеткевич, М. Гевусь, М. Ґеник; А. Чайковська, А. Скула; О. Явний 40 ц.; Т. Козак 35 ц.; по 25 ц.: Д. Галушка, М. Грудна, Н. Петрик, Я. Гумен, Д. Турак, Д. Дзісяк, Г. Васко, І. Гулька, Р. Хлопан. — Разом $78.26.

В Дітройт і Дірбон: по $5: о. сов. Самбратович, М. Топорівський, І. Дацко, А. Пернак, Н. Крук; по $2: М. Федитняк, О. Шеремета, О. Кочкодан; по $1: Ю. Шустакевич, І. Кук, І. Чарновський, І. Польовий, І. Гнатишин, А. Коловязь, Е. Бутковський, І. Романюк, І. Братусь, П. Гнатко, К. Фариник; по 50 ц.: М. Бойко, А. Микитюк, В. Боднар, П. Кузик, С. Ґанчарський, Т. Починок, І. Іваніцький; по 25 ц.: В. Гавура, М. Медвідь; в укр. прав. церкві дрібні жертви $2.40, а М. Дяків і П. Попіль по $1: Анастасія Баран 50 ц. Разом $50.90.

В Клівленд: в укр. прав. церкві збірка $15.18. по $2: А. Когут, П. Головчак; по $1: М. Роздільський, І. Волянський, М. Колодій, І. Тарнавський, А. Барбер, А. Смик; пані Скоратко 50 ц. — Разом $25.68.

З Нюарку прислав П. Сороколіт на Бурсу і Рідну Школу по 50 ц., разом $1.

В Шікаґо: в церкві св. Николая на галі зложили по $1: д-р О. Тарнавський, І. Пишний, К. Олексій, К. Тарнавська, Т. Друґан; по 50 ц.: А. Бакала, М. Пришляк, В. Мурин, Н. Янкевич, П. Оленик, Т. Мамчук, Дзяврoник; по 25 ц.: П. Гринцишин, А. Шабатура, П. Ґошко, П. К. Гринцишин, М. Ґавронський, Т. Кривовяз, І. Лабойко, І. Шкраба, М. Семків, А. Сем, С. Тимець, О. Чуба. — Разом $11.50, а дрібними $4.50. — Разом $16.

На галі в церкві Рождества Пр. Богор. зложили по $1: о. д-р Ковальський, А. Максимюк, А. Шустак, І. Заліско; по 50 ц.: Дм. Кошіля; П. Блідий 55 ц. — Разом $5.05. — Дрібними $4.95. — Разом $10. Загальна сума зібрана виносить $277.84.

Михайлина Нижанковська-Говикович,
делеґатка „Укр. Кр. Т-ва Охорони Дітей і Опіки над Молоддю" у Львові.

СТАРА КАЗКА.

Умирав господар,
Взяв мітлу у руки
Та прикликав до постелі
Синів і унуків.
Десять прийшло їх
І жаден не збагне,
Що то значить, а — недужий
З мітли прути тягне.
Тягне десять прутів
І кождому тиче.
„Ану, діти!" — промовляє, —
„Ломіть це патиче!"
Взяли до рук прути
Сини і онуки,
Тільки „хрусть!" і розломили
Кожний на дві штуки.
Батько усміхнувся,
Нічого не каже,
Знову тягне десять прутів
І докупи вяже.
„А тепер хто зломить,
Тому дам пів ниви!"
Всі пробують, — але годі!
Не переломили.
„Отож памятайте,
Мої любі діти,
Що над єдність нема ніщо
Сильнішого в світі.
Кожного зокрема
Легко зломить горе,
Тримайтеся купи,
То й чорт вас не зборе!"

Хоч це стара казка,
Але справедлива;
З неї видно, що то значить
Кооператива!

П. Л.

— І він вскочив до горіючої хати, щоби виратувати тещу.

— Нічого дивного, чоловік у таких випадках тратить голову.

З КОРОВОЮ ТА ТЕЛЯТКОМ — ДО ШКОЛИ

У країнах, які ще не дуже захопила цивілізація, або лише на-пів цивілізованих, навчання шкільної молоді виглядає інакше, ніж у школах культурних країн. Вже й сам вигляд екзотичної молоді інакший. Крім того наука відбувається звичайно під голим небом. Наприклад в індійських і арабських школах є звичай, що учитель подає дітям деякі подробиці, а вони повторюють їх опісля хором по кілька разів. Так діти вчаться граматики, рахунків, релігії, вістей про рідний край і т. д.

У школах екзотичних країн, що їх удержують кольоніяльні управителі, програма навчання більше зближена до европейських систем навчання. Та досвід учить, що таке навчання не все дає бажані висліди. Бо треба взяти під увагу, що для примітивних людей природи, які зійшлися з культурою білих людей, виринають нові суспільні й господарськi питання, супроти яких вони стають звичайно безрадні та не вміють до них пристосуватися. Тому то анґлійські учителі вводять нові способи навчання в муринських школах в Африці. Дають у тих школах не лише теоретичне, але й практичне навчання. Вчать Муринів гиґієни, господарства, руханки, спорту, почуття краси та замилування до вигідніших життєвих умовин.

Коли такий Мурин покінчить школу й вернеться до рідного села як учитель, дотеперішнє життя його земляків починає змінюватися. Діти ходять небаром чисті, населення закладає городці з зелениною, цвітами, для домашньої птиці ставить курники, для кіз будує стайні, копає відповідно забезпечені криниці, а вкінці будує шкільний будинок. Сам учитель дає добрий примір. Ставить для себе муровану хату, з виходком і так заохочує земляків, щоби й собі будували вигідніші, гиґієнічніші хати.

Анґлійці отворили на пробу зреформовану школу в провінції Ірінґа, колишній німецькій кольонії Східньої Африки. Тамошня школа має заступити молоді давніщий її побут на „дворі" ватажка племени, де зазнайомлювалися не лише з воєнним ремеслом, а де теж училися племінних традицій, де їх учили солідарности супроти земляків. У цій новій школі усунули з програми навчання воєнного ремесла, одначе й далі вчать племінних традицій. Попри анґлійських управителів школи є Мурини-вчителі. Крім того утворили шкільну „раду старших", щось наче батьківські комітети. Ця рада старших, що складається з поважних людей племени, разом з анґлійським управителем іменує зпоміж молоді „вождa" для учеників того самого племени, а вже сама молодь вибирає зпоміж себе „заступника вождa". Раз на тиждень відбуває кожне племя засідання суду для молоді під проводом заступника вождa та ради старших. Та найбільше уваги присвячують практичному навчанню.

Задля того кожний ученик вступає вже до школи з власною коровою та теляткoм. Там мусить ходити коло них підчас науки. В господарстві, що належить до школи, перероблюють коровячі продукти, які задля заохоти є власністю учеників. Так ученики вчаться практично метод новочасного сільського господарства. Живуть у хатах, побудованих на туземний лад, одначе ті хати мають новочасні гиґієнічні уладження. Носять далі свою краєву одежу, щоби й у цьому напрямку вироблялося в них замилування та пошанівок для рідної ноші.

Полісмен бачить на вулиці дівчинку, що заблукалася, тому плаче, хоче йти „до дому".

— Ну, а де ти живеш, дитино?

— Я не знаю.

Якто не знаєш — а де ти народилася?

— Я не народилася, прошу пана — я адоптована дитина.

Першорядний кравець.

Прийшов гість до кравця, який попри фірму має виписано: „Шиємо на основі найновішої моди: Париж—Лондон".

Гість: Хочу собі дати вшити одяг.

Кравець: Чи бажаєте собі одяг на основі анґлійського крою, французького, німецького чи іншого?

Гість: Вшийте мені радше невтральний.

ІТАЛІЄЦЬ ПРО ЛЕНІНГРАД.

У мілянському часописі „Ля Серо" помістив Е. Боарі статтю п. з. „Ленінградська панорама". В тій статті Боарі так говорить про враження, яке на нього зробив Ленінград.

„У Ленінграді два міліони населення. 20 автомобілів і 50 нерозбитих віконних шиб. Ось загальна сума моїх вражінь, після 40-годинного побуту в цьому місті. Авто (одно з двацятьох) скаче наче коник стрибунець (сверщок) по найнеправдоподібнішій вулиці, серед двох рядів будинків, які колись були великими порядними домами. Тепер це стіни, наче хорі на проказу (лепру), що дивляться на світ пустими дірами своїх вікон без скла. На тротуарах метушиться компактна мовчазна юрба, наче гонить її кудись якесь прокляття. Це неправдоподібна процесія бідних, босих або обутих у невідому обуву, обірваних обшарпаних. Ось, так сказати, синтеза зорового враження. Від нього хочеться віддалитись, як від страшного сну, як від примари. А мої товариші подорожі, коли ми разом сидимо на мягких кріслах порядніщого „совітського готелю" „Асторія", озиваються згідним хором: „О, так, пятилітній плян провалився".

Дідусьо.

Дідусів портрет висів у гостинній кімнаті над канапою. Було то велике погруддя, з якого маленька Олюнька знала свого дідуся, що постійно жив в Америці. Нині вперше приїхав до своїх до старого краю. Олюнька побігла дідусеви на стрічу, та в найбільшому зчудуванні вернулася назад, як побачила дідуся перед собою.

— Мамо, мамо, дідусьо має і ноги!

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (18)

Поки червоні офіцири могли отямитися, не розуміючи, що сталося, Тарзан був уже далеко в кущах. Тут він побачив себе уже в небезпеці, а тому звільнив від своїх залізних обіймів напів живого з переляку й удушення поручника Петровича, який був напів притомним.

Наказавши свому полоненому йти вперед мовчки, Тарзан направив його далі в гущавину ліса, де він чув себе безпечнішим. Поручникови Петровичеви нічого не лишилося, як лише виконати наказ Тарзана, бо він усе чув на своїй спині гостре лезо тарзанової списи.

Тарзан уже давно рішив, що Петрович має вмерти. Тарзан не любив завдавати нікому тортур, але він поклявся на могилі своєї дружини й на трупах слуг жорстоко помститися над виновником їх смерти. Тепер цей виновник був у його руках і Тарзан придумав йому тортури.

Вже великими тортурами для Петровича було те, що він, знаходився в полоні напів голого силача, який за цілу ніч їх мандрівки в гущавині ліса не промовив ні одного слова. Ота мовчанка й пронизливий погляд Тарзана ставали для Петровича нестерпними. Мовчки Тарзан дозволив Петровичеви напитися води.